Dosarul nr. 21r-1484/24 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-24069574-02-21r-08082024 Judecător Elisaveta BUZU

D E C I Z I E
în numele Legii

18 decembrie 2024 **mun.Chişinău**

COLEGIUL PENAL AL CURŢII DE APEL CHIŞINĂU
Având în componența sa:
Președintele ședinței Oxana ROBU
Judecători Vitalie BUDECI și Vladislav SCHIBIN

a examinat în ordine de recurs, fără prezența părților, recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-șef de justiție, TIMOFEI Eduard, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024, prin care a fost admisă plângerea depusă de către condamnatul **Dumitru BOSTAN** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, fiindu-i redusă pedeapsa pentru perioada de 2233 de zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, cu 224 de zile.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:
în procedura instanței de fond, din 26.06.2024 până la 18.07.2024;
în Curtea de Apel Chișinău, din 08.08.2024 până la 18.12.2024.
Procedura de citare legal executată.

Verificând legalitatea Încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

A C O N S T A T A T :

1. La 26.06.2024, în adresa Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) a parvenit cererea depusă de condamnatul Dumitru BOSTAN a înaintat o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În motivarea plângerii a invocat că, nu este de acord cu condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, fiind deținut în condiții inumane și degradante, din data de 31.05.2018 până în prezent.

A solicitat condamnatul constatarea deținerii sale în codiții inumane și degradante și reducerea pedepsei pentru perioada detenției sale în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul.

2. *Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024,* a fost admisă plângerea depusă de către condamnatul BOSTAN Dumitru, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

A fost constat faptul că, condamnatul BOSTAN Dumitru *****, născut la *****, a fost deținut în perioada 31.05.2018 – 11.07.2024, pe parcursul a 2233 de zile**,** în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului si a libertăților fundamentale.

A fost redus pedeapsa condamnatului BOSTAN Dumitru *****, născut la *****, pentru perioada totală de 2233 de zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție, cu 224 (două sute douăzeci și patru) de zile.

*3. Nefiind de acord cu Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024 a declarat recurs directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-șef de justiție, TIMOFEI Eduard, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului BOSTAN Dumitru *****, privind constatarea condițiilor precare în Penitenciarul nr. 9 Pruncul să fie respinsă ca neîntemeiată.*

În motivarea recursului directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-șef de justiție, TIMOFEI Eduard a menționat că, la examinarea plângerii adresate de BOSTAN Dumitru privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr.9 - Pruncul, nu au fost luate în considerare particularitățile individuale pentru fiecare aspect în parte, însă cauza a fost examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane.

Consideră că judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului și concluziile formulate în Raportul CPT pentru anul 2017, potrivit căruia se prezintă concluzii cu pripire la condițiile de detenție într-un mod general, fără ca în Raportul respectiv să fie indici direcți din care să rezulte că aspecte descrise se referă anume la situația condamnatului BOSTAN Dumitru.

Capetele plângerii ce ține de perioadele detenției din Penitenciarul nr.9-Pruncul le consideră neîntemeiate şi solicită de a fi respinse, din motiv că perioadele de deținere în Penitenciarul nr.9 - Pruncul adică prezumția absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toți factorii de mai jos sunt reuniți (ceea ce nu este, având posibilități de a se plimba de la deșteptare până la stingere, de a participa la diferite activități din penitenciar) în Penitenciarul nr.9-Pruncul.

Subliniază, că conform rapoartelor naționale şi internaționale (CPT, CEDO) Penitenciarul nr.9 Pruncul nu a fost recunoscut penitenciar cu condiții inumane sau degradante, condițiile de detenție corespund standardelor acceptabile de detenție.

Conchide că judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului și concluziile formulate în Raportul CPT pentru anii 2017, 2018 potrivit căruia se prezintă concluzii cu pripire la condițiile de detenție într-un mod general, fără ca în Raportul respectiv să fie indici direcți din care să rezulte că aspecte descrise se referă anume la situația condamnatului BOSTAN Dumitru.

În concluzie, indică recurentul că încheierea este neîntemeiată și urmează a fi casată integral.

4. ***Procedura de notificare a părților a fost executată.***

Potrivit prevederilor art. 447 alin.(1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 9 Pruncul, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, spața deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. Deliberând asupra motivelor invocate în recurs, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, pe baza probelor administrate şi cercetate de prima instanță, Colegiul penal ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-şef de justiție, TIMOFEI Eduard, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024, ca fiind nefondat, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art. 437 alin.(1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.*

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume: *17/1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” *(1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului* ...Potrivit art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile *privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17/1) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.*

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

6. Din materialele cauzei penale, Colegiul penal constată că, prin Sentința Judecătoriei Ialoveni din 03.08.2016, Dumitru BOSTAN a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 164 alin.(2) lit. e), 287 alin.(2) lit. b), 152 alin.(2) lit. e), 164 alin.(2) lit. e), 287 alin.(3) 151 alin.(4) CP, cu aplicarea unei pedepse, prin prisma prevederilor art. 84 alin.(1) Cod penal de 14 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 22.03.2016 s-a casat parțial Sentința Judecătoriei Ialoveni din 03.08.2016 în partea stabilirii şi individualizării pedepsei, pronunțându-se o nouă hotărâre în acest sens, conform art. 84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor, stabilindu-se o pedeapsă definitivă de 14 ani închisoare cu executare în penitenciar de tip închis.

Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 27.06.2019, condamnatului i s-a redus din termenul de pedeapsă 760 zile, iar în privința perioadei rămase de 5 zile, cu titlu de despăgubire i s-a acordat suma de bani în mărime de 500 lei.

Potrivit materialelor cauzei și anume a raportului prezentat de către instituția penitenciară, Dumitru BOSTAN s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, în perioada 09.06.2017 – 13.07.2017, 31.05.2018 – prezent, însă conform solicitărilor expuse în plângere și în ședința de judecată, condamnatul contestă condițiile de detenție din perioada 2018 – prezent.

Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, condamnatul Dumitru BOSTAN solicită reducerea termenului din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art.473/2 -473/4 CPP, pentru aflarea sa în Penitenciarul nr. 9 Pruncul.

7. Conform prevederilor art.473/2 alin.(5) CPP, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art. 473/2 alin.(5) CPP, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Astfel, Colegiul penal reține că condamnatul Dumitru BOSTAN, fiind deținut în Penitenciarul 9 Pruncul, a depus în instanța de judecată plângere ce se referă la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 9 Pruncul, care a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana), la 25.06.2024.

În consecință, Colegiul penal reține, că plângerea condamnatului Dumitru BOSTAN referitor la condițiile de detenție a fost depusă pe parcursul detenției în condiții contrare art.3 CEDO, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473/2 -473/4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473/2 alin.(5) CPP, au fost respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

8. Examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare nr. 9 Pruncul, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de Dumitru BOSTAN, sau confirmat în totalitate, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Prioritar, instanța de recurs reține că potrivit prevederilor art. 473/2 alin.(2) din Codul de Procedură Penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin.(1) trebuie să conțină datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plângere pot fi anexate explicațiile altor condamnați sau preveniți, copiile plângerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii,

se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentință sau încheierea.

În acest sens, Colegiul menționează că, în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) și Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de Procedură Penală, ulterior fiind modificate prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023, legislația națională reglementează un remediu preventiv compensatoriu în urma constatării de către instanțele de judecată a condițiilor inadecvate de detenție.

Colegiul precizează că sfera de aplicare a dispozițiilor prevăzute la art. 473/2 -473/4 din Codul de Procedură Penală, ține de constatarea încălcării art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.” Acest drept este unul absolut și care asigură integritatea fizică și psihică a persoanei, demnitatea ei umană împotriva torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante și care impune statului atât obligații pozitive, cât și negative în acest sens.

Instanța de recurs reține că, potrivit raportului prezentat, condamnatul BOSTAN Dumitru s-a deținut în Penitenciarul nr.9 - Pruncul în următoarea perioadă: din 09.06.2017 - 13.07.2017 şi 31.05.2018 - până în prezent.

Pe perioada 09.06.2017 - 13.07.2017; 09.06.2017 - 12.04.2019 informații despre locul plasării (celula) în perioada indicată mai sus nu a fost posibil de stabilit, deoarece la acea perioadă nu se ducea o evidență pe sistemul informațional automatizat al persoanelor reținute, arestate, condamnate la acest compartiment. Din data de 12.04.2019 până la 07.09.2019, condamnatul BOSTAN Dumitru a fost cazat în blocul 07, celula nr.12, cu suprafața totală de 16,8 m2, încă cu 5 condamnați, fiecăruia revenindu-i câte 2,8 m2. Din data de 07.09.2019 până în prezent, condamnatul BOSTAN Dumitru este cazat în blocul 07 celula, nr. 01, cu suprafața totală de 16,7 m2, încă cu 5 condamnați, fiecăruia revenindu-i câte 2,78 m2.

9. Prin urmare studiind, raportul și informațiile prezentate de către administrația Penitenciarului 9-Pruncul, instanța de recurs atestă că, condamnatul Dumitru BOSTAN, sa deținut în Penitenciarul nr.9 – Pruncul în diferite celule începând cu perioada sus nominalizată, iar potrivit raportului prezentat de către Penitenciarul nr.9-Pruncul fiecărui condamnat îi revenea suprafața de 2,8 m/p și 2,78 m/p.

În celulă este prezentă iluminarea naturală şi artificială. Încăpere este dotată cu geam termopan de mărimea 1,3x1,80 m. Iluminarea artificială se asigură prin 1 plafon de lumina zilei. Ventilarea naturală se efectuează prin geamuri cu oberliht. Deconectări abuzive a energiei electrice nu au fost efectuate. Grupul sanitar compus din două încăperi (lavoar şi veceu) este comun pentru sector şi este separat de celelalte încăperi. Sunt prezente patru lavoare şi un duș. Veceul este în interiorul sectorului și în afara sectorului. Veceul este dotat patru closete turcești. Grupul sanitar este conectat la sistema de canalizare centralizată. Pentru perioada toamnă-iarnă penitenciarul a fost aprovizionat cu cărbune şi lemne de foc. Temperatura în celulă se menține conform regimului termic nu mai mic de +18 °C în conformitate cu art. 466 din Statutul executării pedepsei de către condamnați. Sectorul în care este deținut condamnatul BOSTAN Dumitru este conectat la sistema de încălzire centralizată, fiecare încăpere fiind dotată cu calorifere. Pentru condamnați baia se

petrece nu mai puțin de o dată pe săptămână conform graficului stabilit, care se anexează la prezentul raport. Spălătoria este dotată cu mașina de spălat pentru 20 kg de rufe şi o centrifugă pentru uscare. Produsele de igienă: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuță şi pastă de dinți sunt repartizate condamnaților conform HG Nr. 609 din 29.05.2006, privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deținuților şi de eliberare a detergenților, în baza anexei nr. 7 "Norme de eliberare a săpunului pentru îmbăierea deținuților şi alte necesități sanitaro-igienice".

Colegiul menționează că, în susținerea argumentelor expuse în raport, de către instituția penitenciară nu au fost prezentate careva probe, fapt pentru care le apreciază critic. Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Dumitru BOSTAN condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (a se vedea cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul, că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi: durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (se menționează în cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

În acest context, instanța de fond a reținut că, condamnatul Dumitru BOSTAN, a invocat în plângerea deferită instanței, aflarea pe parcursul unei perioade îndelungate în celulele Penitenciarul nr. 9 Pruncul, pentru perioada de la perioada de timp din 31.05.2018 – 11.07.2024 (data examinării cauzei), în care s-a invocat că, celulele erau supraaglomerate, în celule erau condiții igienice și sanitare rele, care în afară de faptul că

erau suprapopulate și nu dispuneau de spațiul de 4 m2, necesar pentru fiecare condamnat, nu dispuneau și de alte condiții elementare, astfel urmând a fi calificate, de asemenea, ca inumane și degradante.

Astfel, Colegiul penal concluzionează că, pentru perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Dumitru BOSTAN, din Penitenciarul nr. 9 Pruncul pentru perioada continuă, de la 31.05.2018 – 11.07.2024, în total o perioadă de 2233 zile, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, prima instanță a stabilit că condamnatul va beneficia de o reducere pentru perioada de aflare în condiții precare.

Astfel având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza și celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

Deci, potrivit art.473/3 alin.(2) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. Or, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova s-a constatat că, majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante.

10. Potrivit recursului declarat, se consideră că, autorul plângerii s-a aflat în condiții de detenție acceptabile și care corespund condițiilor minime de detenție, necesare condițiilor unui izolator de urmărire penală.

În conformitate cu art. 473/2 alin.(4) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. Iar

alin.(5) al același norme indică că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473/4 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023)

Potrivit art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473/2 alin.(2)–(2/5) şi (5), art.473/3 alin.(3) şi art.473/4 alin.(1)–(5/1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art. 385 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

Deoarece mecanismul de calcul al reducerilor respective stabilite în art. 385 alin.(5) și 473/4 CPP a fost modificat, fiind în esență identic, fără a se face deosebire în dependență de statutul persoanei deținute, este inutilă stabilirea exactă a perioadei în care deținutul s-a aflat în detenție în calitate de prevenit și a celei în care acesta s-a deținut în calitate de condamnat.

În temeiul prevederilor art. 473/2 alin.(3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

În raport cu cele relatate, la analiza condițiilor de cazare a deținutului în ce privește problema supraaglomerării, instanța va face trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 şi 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut şi de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la

servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă. Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție, or în cererea sa, condamnatul Dumitru BOSTAN a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, în condiții inumane și degradante.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul nr. 2/1561 din 08.07.2024, prezentat de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 9 Pruncul, judecătorul de instrucție just a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Dumitru BOSTAN, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m2 , per deținut, nefiind probată şi respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473/3 alin. (2) din CPP).

În această ordine de idei, Colegiul penal alăturat instanței de judecată constată cu certitudine că nu au fost confirmate prin probe pertinente și concludente că în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, condițiile de detenție nu sunt contrar articolului 3 din Convenție. Subsecvent, Colegiul penal reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.9 Pruncul, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

11. Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție a constatat că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Dumitru BOSTAN, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat, or în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.9 Pruncul, sunt într-o stare deplorabilă și sunt calificate ca condiții inumane și degradante.

Întru susținerea acestui raționament CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin

urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (A. şi alții c. Regatului Unit; Idalov c. Rusiei).

Adițional, la același aspect, instanța de recurs menționează că, în cauza Ananyev și alții împotriva Rusiei, 10 ianuarie 2012, Curtea Europeană a hotărât că reclamanții au fost supuși unor tratamente inumane și degradante, ceea ce constituie o încălcare a art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În cauza Orchowski împotriva Poloniei, 22 octombrie 2009, Curtea Europeană a constatat o încălcare a articolului 3, stabilind că majoritatea celulelor au fost ocupate peste capacitatea prevăzută, lăsându-i acestuia mai puțin decât cei 3 metri pătrați de spațiu personal prevăzuți de lege și uneori chiar mai puțin de 2 metri pătrați. În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției, în special când ea durează perioade lungi de timp, așa cum se reține în cazul autorului plângerii, care a fost deținut în Penitenciarul nr. 9 Pruncul pe o perioadă de 2233 zile în calitate de condamnat. E de reținut și faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m2 de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59). Totuși, având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor, instanța de judecată se va referi și la celelalte încălcări afară de constatarea supraaglomerării din penitenciare.

La soluționarea plângerii, instanța de judecată a ținut cont de faptul că de către administrația instituției penitenciare în susținerea alegațiilor din raport nu a prezentat careva înscrisuri, iar în cumul cu constatările expuse în Rapoartele naționale și internaționale efectuate în penitenciarele în referință de către comisiile specializate, și anume de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, care ținând cont inclusiv de toate informațiile prezentate, au stabilit necorespunderea instituțiilor penitenciare la standardele minime privind locurile de detenție.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă, nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98). Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldovei, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr.272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Curtea a considerat că, noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi nr. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunțate în cauza Şişanov c. Moldovei, şi

că el ar putea fi considerat a priori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

12. Astfel, potrivit materialelor cauzei, condamnatul Dumitru BOSTAN, s-a aflat în Penitenciarul nr. 9 Pruncul în condiții precare de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, urmează să beneficieze de reducere pentru fiecare zi de detenție, în condiții precare în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, în calitate de condamnat pe un termen total de 2233 zile, și în corespundere cu dispozițiile normei citate anterior, Colegiul apreciază întemeiată soluția instanței de judecată prin care a rotunjit termenul pedepsei executat în condiții inumane de către condamnatul menționat în favoarea acestuia.

Prin urmare, referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Dumitru BOSTAN, în calitate de condamnat, în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, perioada continuă de la 31.05.2018 – 11.07.2024 pe un termen total de 2233 zile, și rotunjit în favoarea condamnatului, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, justificativ a fost stabilită reducerea de 1 zi pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Dumitru BOSTAN, să se reducă cu 224 zile (două sute douăzeci și patru) zile (conform formulei 2233 zile x 1/10 = 224 zile), pentru perioada de aflare în condiții precare în Penitenciarul nr. 9 Pruncul.

Prin urmare, având în vedere că s-au adeverit alegațiile condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă în privința Penitenciarul 9 Pruncul, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție corect a reținut că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Dumitru BOSTAN, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, cumulativ o perioadă totală de 2233 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererea de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

13. Colegiul lecturând textul recursului declarat de către condamnatul Dumitru BOSTAN constată că recurentul nu a invocat nici-unul din temeiurile specificate la art. 444

alin.(1) Cod de procedură penală. Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărî legale și întemeiate.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-șef de justiție, TIMOFEI Eduard, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024, ca fiind nefondat, reținând în acest sens că Încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a Încheierii nu au fost constatate.

14. Conducându-se de prevederile art.art.447, 448, art.449 alin.(1) pct.1) lit.a), art.469-471, Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul declarat de directorul Penitenciarului nr.9-Pruncul, comisar-șef de justiție, TIMOFEI Eduard, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 1699/2024 din 18 iulie 2024, şi se menține fără modificări Încheierea atacată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul **Oxana ROBU**

Judecătorii **Vitalie BUDECI**

Vladislav SCHIBIN